

*КУТОВА Ольга Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, молодший
науковий співробітник відділу педагогічної
естетики та етики Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих НАПН України
E-mail: vpee2011@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ СПАДЩИНИ О.С. ДУБИНЧУК ВИКЛАДАЧАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

На сучасному етапі мета освіти спрямована на формування і всебічний розвиток творчої активної особистості молодої людини, умінь самостійно набувати і застосовувати знання, підготовку до подальшої трудової і суспільної діяльності. Туму в роботі з учнями О.С. Дубинчук намагалася виробити уміння здійснювати логічний вибір, ефективно використовувати ресурси, зіставляти теорію з практикою і багато інших здібностей, необхідних для життя у швидко змінному суспільстві.

На початку 70-х років в Україні впроваджується профільований підхід до викладання загальноосвітніх дисциплін у професійно-технічних училищах. Це питання набуває особливо важливе значення в науково-педагогічній спадщині Олени Степанівни Дубинчук. Як вона зазначала, профілювання впливає на мету навчання, зміст і структуру програм, але не руйнує її базової частини, орієнтованої на засвоєння учнями предмета на обов'язковому рівні, встановленому для загальноосвітніх шкіл. Ряд праць О.С. Дубинчук присвячено питанням професійної спрямованості викладання загальноосвітніх дисциплін. Підкреслюючи важливість реалізації принципу єдності теоретичного й виробничого навчання в підготовці сучасного робітника, наголошувала на необхідності взаємодії загальноосвітньої школи й профтехучилища, забезпечення профілювання викладання загальноосвітніх дисциплін.

Оскільки, з 1971 року учні середніх профтехучилищ разом із спеціальністю почали здобувати середню освіту, Олена Степанівна, будучи на посаді керівника відділу професійної освіти Інституту педагогіки, наполегливо досліджує педагогічну доцільність цього нововведення та

організовує допомогу викладачам [2, с. 12]. Вона зазначала, що “якість підготовки кваліфікованих робітничих кадрів має проявитися у забезпеченні кваліфікованих робітників не тільки професійними знаннями, вміннями та навичками” [1, с. 72], але й загальними знаннями, умінням їх використати у життєвій ситуації. Вчена обґрунтовує шляхи реалізації ідей розвивального навчання у процесі вивчення загальноосвітніх предметів у профтехосвіті. Характер підготовки робітників з інтегрованих професій вимагає поглиблення знань з основ наук, забезпечення високого рівня технічної грамотності та технологічного рівня, раціонального співвідношення теоретичного та практичного навчання, посилення уваги до виховання учнів і культури праці, що усе разом узятє забезпечить особистісний розвиток учня та становлення його як гармонійної особистості [1, с. 72].

Культура праці та естетичне виховання людини були основою життя О.С. Дубинчук. Зслуговують на увагу її методичні посібники видані ще у 1961 – 1965 роках “Про культуру математичних записів у восьмирічній школі”, “ Про культуру математичних записів у старших класах середньої школи”; кандидатські дисертації: “Особливості естетичного виховання учнів профтехучилищ художнього профілю” – 1983 р., “Естетичне виховання учнів профтехучилищ у праці”, 1985 р.

Особливої ваги надавала Олена Степанівна підготовці науково-педагогічних кадрів. У неї офіційно було 25 аспірантів, але людей, яким вони допомагала і зігрівала своїм теплом, значно більше. Не даремно з такою теплою згадає про неї О.Москаленко: “Як джерельна вода спраглому були її терплячо мудрі коментарі, лагідна усмішка, доброта в очах і теплота розуміння”.

Для всіх вчителів викладачів навчальних закладів повино бити головним педагогічне кредо Олени Степанівни, яке вона сповідувала працюючи над створенням нових підручників: “Необхідно так організувати повторення, щоб старий матеріал постав перед учнями в новому висвітленні: використовувати відомості про значення математики для сучасних досягнень

науки й техніки, залучати елементи історизму, встановити міжпредметні зв'язки, на яскравих прикладах переконати в необхідності конкретних знань для оволодіння певною професією”.

Її розділ про степеневу та показникову функції “Вступ до статистики” для “Алгебри і початків аналізу” відзначено трудовими й освітянськими нагородами”. І це поняття переслідує її впродовж життя. Ще у 1993 році О.С. Дубинчук зауважує: “Художники, які пишуть у техніці олійного живопису, найчастіше використовують цинкові білила, тому білу фарбу можна вважати модою в їх сукупності на палітрі, а врахувавши цей факт статистики, випускати на продаж біліл більше, ніж фарб інших кольорів”. Справедливими є слова, які стверджують значимість статистики у вірші, присвяченому Олені Степанівні на вечорі-пам'яті “Видатних жінок України”:

Ми живемо, закохуємося й мрієм,
Падаємо і піднімаємося, линею в небуття.

А статистика уперта, все старається
У цифрах відобразити життя...

Вчена сама бала цікава людина, яка роздумуючи над своїм життям, писала:

Статистико, муза сувора,
Ти здатна крізь долі пройти.
Тягар тобі в будь-яку пору.
Нікого не скривдила ти.
Тобі світ людей – таємниця,
Бо в душі на лізеш, – та все ж
Ти кожна людську одиницю
В таблиці свої занесеш...
Помру я, і спомин у друзів і в рідних про мене мине.
Статиско, підсумків музо, лиш ти не забудеш мене!
У простір без меж, без границі
Дорогою вічно живих
Крокує моя одиниця
В дивізіях чисел твоїх

Науковці, педагоги, учні вдячні долі за те, що вона звела їх з такою непересічною особистістю, як Олена Степанівна.

Література

1. Дорошенко Н.І. Методичні аспекти професійної перепідготовки дорослого населення / Надія Дорошенко // Освіта впродовж життя: вимоги часу: зб. матер. І Всеукраїнських читань пам'яті вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – С. 72 – 75.
2. Хлебнікова Л.О. Непересічна особистість, педагог-гуманіст, мудрий наставник і щедрий пораник (спогади про Олену Степанівну Дубинчук) / Людмила Хлебнікова // Освіта впродовж життя: вимоги часу: зб. матер. І Всеукраїнських читань пам'яті вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – С. 11 – 14.